

De leden van de Vereniging Nederlandse Sigaretten- en Kerftabakfabrikanten (VSK) en Philip Morris Benelux B.V. (PMB) nemen met veel belangstelling deel aan de internetconsultatie betreffende het ontwerpbesluit aangaande kunststofproducten voor eenmalig gebruik. In dat kader maken wij graag middels onderstaand schrijven gebruik van de mogelijkheid om onze opmerkingen te plaatsen ten aanzien van het voorliggende ontwerpbesluit en nota van toelichting. Hierbij zullen wij uiteraard rekening houden met het verzoek van het ministerie om niet af te wijken van de voorschriften in de richtlijn maar zullen wel om opheldering vragen waar nodig geacht.

Algemeen

In algemene zin kunnen de VSK en PMB zich goed vinden in het ontwerpbesluit aangaande kunststofproducten voor eenmalig gebruik (hierna: het Besluit) dat strekt tot implementatie van richtlijn (EU) 2019/904 (SUP richtlijn). Wij onderschrijven dan ook dat de producenten van tabaksproducten met plastic (kunststofhoudende) filters - en plastic filters die worden verkocht voor gebruik in combinatie met tabaksproducten - hun verantwoordelijkheid dienen te nemen om de effecten van deze producten op het milieu te verminderen. Om dit op een efficiënte en effectieve manier te kunnen realiseren willen wij echter wel benadrukken dat de samenwerking tussen alle betrokken partijen van essentieel belang is en gaan er dan ook vanuit dat een constructieve dialoog tussen alle betrokkenen zal worden gewaarborgd.

In onderstaande treft u een aantal algemene opmerkingen ten aanzien van de in het Besluit geformuleerde begripsbepalingen, markeringsvoorschriften en uitgebreide producentenverantwoordelijkheid die op onze branche van toepassing zullen worden.

Begripsbepalingen

In zowel artikel 3 (markeringsvoorschriften) als artikel 5 (uitgebreide productenverantwoordelijkheid) van het Besluit worden tabaksproducten met filters - en filters die worden verkocht voor gebruik in combinatie met tabaksproducten - enkel in algemene zin beschreven. Er wordt in deze dus nergens gerefereerd aan de aanwezigheid van plastic in de filters. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat de Europese Commissie de hierop betreffende richtsnoeren, inclusief de begripsbepalingen zoals bijvoorbeeld "*natuurlijk polymeer*" en "*niet chemisch gemodificeerd*", nog niet heeft uitgevaardigd.

Dat dit onderscheid niet wordt gemaakt strookt echter niet met de doelstelling van de SUP richtlijn om de effecten van plastic op het milieu te verminderen. Daarnaast is het niet in lijn met overweging 16 van de richtlijn waarin innovatie richting duurzame alternatieven wordt gestimuleerd:

'... Innovatie en productontwikkeling zullen naar verwachting duurzame alternatieven voor kunststofhoudende filters bieden en moeten worden versneld. Ook regelingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor tabaksproducten met kunststofhoudende filters dienen innovatie te stimuleren en moeten tot duurzame alternatieven voor kunststofhoudende filters van tabaksproducten leiden. De lidstaten moeten een brede waaier van maatregelen aanmoedigen om ervoor te zorgen dat er minder zwerfafval na consumptie van tabaksproducten met kunststofhoudende filters wordt achtergelaten.'

Wij bepleiten dan ook dat de Nederlandse overheid bij de transpositie van de SUP richtlijn rekening houdt met de door de Europese Commissie uit te vaardigen begripsbepalingen en ook innovatie ten aanzien van duurzame alternatieven voor kunststofhoudende filters stimuleert.

Markeringsvoorschriften

Wij onderschrijven de noodzaak om de consument bewust te maken van de negatieve impact van zwerfvuil op het milieu, inclusief het gebruik van markeringen op de verpakking. Wij zijn daarnaast van mening dat elke markering op een technisch haalbare en evenredige manier moet worden aangebracht om het gewenste effect te bereiken.

Aangezien de Europese Commissie een uitvoeringshandeling¹ opstelt met de geharmoniseerde specificaties voor markeringen die op de verpakkingen van deze producten moeten worden aangebracht en in de nota van toelichting door uw ministerie wordt gesteld dat de specificaties één op één in een ministeriële regeling worden opgenomen, zien wij op dit moment geen noodzaak om opmerkingen te plaatsen ten aanzien van de markeringsvoorschriften.

We vernemen daarentegen wel signalen dat de door de Europese Commissie uiterlijk op 3 juli 2020 op te stellen geharmoniseerde specificaties voor markeringen - die in principe met ingang van 3 juli 2021 op de verpakkingen moeten worden aangebracht - mogelijk zal worden uitgesteld tot november 2020, of later.

¹ Uitvoeringshandeling die conform artikel 7 §2 Richtlijn 2019/904 uiterlijk op 3 juli 2020 moest vastgesteld zijn

Deze vertraging is problematisch omdat de technische doorlooptijd voor het wijzigen van verpakkingsontwerpen ongeveer 12 maanden vergt vanaf het moment dat de technische specificaties beschikbaar komen tot de nalevingsdatum voor producten die op de markt worden gebracht.

In dat kader delen wij dan ook graag op voorhand onze zorg dat wij hierdoor mogelijk beperkt zullen worden in ons vermogen om verpakkingsontwerpen te veranderen voor de nieuwe markeringsvereisten. Zonder een redelijke doorlooptijd (van 12 maanden) op te nemen zal dit onvermijdelijk tot gevolg hebben dat afgewerkte producten en reeds geproduceerde verpakkingsmaterialen vernietigd zouden moeten worden, waardoor aanzienlijke hoeveelheden verpakkingsmaterialen zullen worden verspild met alle negatieve consequenties voor het milieu.

Onze voorgestelde oplossing zou dan ook zijn om de ingangsdatum van de markeringsvoorschriften af te stemmen op de jaarlijkse rotatie² van de gecombineerde gezondheidswaarschuwingen in 2022. Op die manier wordt een aanzienlijke verspilling van verpakkingsmateriaal voorkomen. Ten minste echter zouden wij willen bepleiten dat de ingangsdatum wordt gewijzigd naar 1 januari 2022 omdat dit, voor zover de Europese Commissie voor het einde van 2020 de specificaties vastlegt, een realistischere overgangsperiode voor producenten en de toeleveringsketen mogelijk maakt.

Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid tabaksproducten (UPV)

Wij onderschrijven dat wij als producenten van tabaksproducten met plastic filters - en plastic filters voor gebruik met tabaksproducten - bij dienen te dragen aan de vermindering van de negatieve impact van deze producten op het milieu. Hierbij kunnen wij ons goed vinden in de onderstaande passage uit de nota van toelichting die zich toespitst op de UPV regelingen:

'De meeste artikelen van richtlijn 2019/904 dragen de lidstaten op aan producenten van kunststofproducten verplichtingen op te leggen. Een aantal artikelen laat geen beleidsruimte en is rechtstreeks overgenomen in het Besluit. Dit betreft' ... 'de verplichting voor producenten van bepaalde kunststofproducten om de kosten te dekken van bewustmaking van consumenten, van het inzamelen, vervoeren en verwerken van afval en van het opruimen, vervoeren en verwerken van zwerfafval. Deze UPV-verplichtingen zullen waar nodig bij ministeriële regeling verder worden uitgewerkt waarbij proportionaliteit van de lasten voor het bedrijfsleven centraal staat. De kosten bedragen niet meer dan noodzakelijk is om de maatregelen kosten-efficiënt te kunnen treffen.'

² Zoals voorzien in artikel 3.5 van de Tabaks- en Rookwarenregeling

Om bij de verdere uitwerking van UPV-verplichtingen in een ministeriële regeling de proportionaliteit van de lasten voor het bedrijfsleven te waarborgen en er zorg voor te dragen dat de kosten niet meer bedragen dan noodzakelijk is om de maatregelen kosten-efficiënt te kunnen treffen, staan wij uiteraard open voor een constructieve dialoog tussen de betrokken partijen om hiertoe te komen.

Hierbij willen wij wel opmerken dat er in de nota van toelichting in de transponeringstabel van Artikel 8, derde lid, tweede alinea van de richtlijn (EU) 2019/904 wordt gesteld dat er als alternatief voor openbare inzamelsystemen kan worden gekozen voor een specifieke inzamelstructuur voor afval van tabaksproducten en dit op een later tijdstip zal worden bepaald. Wij willen in dat kader benadrukken dat zowel in artikel 9 als overweging 22 uit de richtlijn (EU) 2019/904 expliciet wordt gesteld dat er geen gescheiden inzameling is vereist voor tabaksproducten met kunststofhoudende filters. Wij gaan er dan ook vanuit dat u in deze specifiek verwijst naar Artikel 8, derde alinea van de richtlijn (EU) 2019/904 waarin enkel wordt gerefereerd naar *'passende afvalcontainers op plekken waar frequent zwerfafval wordt aangetroffen'*.

Bewustmakingsmaatregelen

Artikel 10 van de SUP richtlijn verplicht tot het treffen van zogenoemde bewustmakingsmaatregelen waardoor consumenten worden geïnformeerd over de mogelijkheden van een correcte wijze van verwijdering, en de nadelige effecten van het zich achteloos ontdoen van kunststofproducten (zwerfafval). In dit artikel en het bijhorende onderdeel G van de annex bij de richtlijn, wordt géén onderscheid gemaakt tussen de daar genoemde categorieën van producten. Op eenzelfde manier en met dezelfde strekking maakt artikel 8 van de richtlijn en onderdeel E van de annex geen onderscheid. In het ontwerpbesluit daarentegen worden tabaksproducten met plastic filters - en plastic filters voor gebruik met tabaksproducten in een eigen, apart artikel 5 geplaatst waardoor zij worden uitgezonderd van de verplichting tot het nemen van de bewustmakingsmaatregelen en het opruimen (enzovoorts) van het zwerfafval. Althans, zo blijkt uit de toelichting, die maatregelen worden getroffen door de overheid en de producenten van tabaksproducten met plastic filters en plastic filters voor gebruik met tabaksproducten dragen daarvan dan de kosten. De artikelsgewijze toelichting bij artikel 5 geeft daarvoor de volgende verklaring: *"Artikel 5 van de Tabaks- en rookwarenwet verbiedt elke vorm van reclame of sponsoring met betrekking tot tabaksproducten of aanverwante producten. Het reclameverbod heeft daarbij een zeer brede werking. Om te voorkomen dat producenten van tabaksproducten de genoemde bepalingen gebruiken om toch reclame voor*

deze producten te maken dragen de producenten slechts de kosten van deze maatregelen en het openbare inzamelsysteem, het plaatsen en exploiteren daarvan.”

Deze overweging zal allicht zijn ingegeven door de considerans bij de SUP richtlijn waar onder punt 18 staat opgemerkt: *“The information should not contain any promotional content encouraging the use of the single-use plastic products.”* Nu wil het geval dat die reclame of ‘promotional content’ zich helemaal niet zal voordoen aangezien de wet hierin al voorziet en, zoals de artikelsgewijze toelichting hierboven al correct vermeldt, in artikel 5 van de Tabaks- en rookwarenwet een verbod op reclame in brede zin is vastgelegd. Kortom, als de overheid al van mening is dat voorzichtigheid bij het voorkomen van reclame geboden is, dan zou zij zich beter richten op die categorieën van producten waarvoor de wet reclame wel toelaat. Overigens zijn wij daar geen voorstander van en zijn wij van mening dat alle producenten gelijkkelijk hun eigen verantwoordelijkheid moeten kunnen nemen om, in goed overleg met de overheid en andere betrokken partijen, naar beste inzicht die maatregelen uit te voeren die het meest geschikt zijn om de gestelde doelen te halen.

Den Haag, 7 augustus 2020